

CANTHO UNIVERSITY

Cấu trúc dữ liệu - CT177

Chương 5

Tự điển

Bộ môn Công Nghệ Phần Mềm

Khoa CNTT&TT - Đại học Cần Thơ

www.ctu.edu.vn

CANTHO UNIVERSITY

NỘI DUNG

- Khái niệm
- Cài đặt tự điển bằng mảng
- Cài đặt tự điển bằng bảng băm

www.ctu.edu.vn

CANTHO UNIVERSITY

TỰ ĐIỂN

- **Tự điển** là một kiểu dữ liệu trừu tượng **tập hợp đặc biệt** với các phép toán thêm (INSERT), bớt (DELETE) và tìm kiếm (MEMBER) có phần hiệu quả nhất.
- Tự điển có thể được cài đặt bằng:
  - Danh sách đặc (mảng).
  - Bảng băm.

www.ctu.edu.vn

CANTHO UNIVERSITY

CÀI ĐẶT TỰ ĐIỂN BẰNG MẢNG – Danh sách đặc

• **Khai báo**

```
#define MaxLength ...
typedef ... ElementType;
typedef int Position;
typedef struct
{
    ElementType Data[MaxLength];
    Position Last;
} SET;
```

Diagram illustrating the array-based dictionary structure:

0	Phần tử đầu tiên	1
1	Phần tử thứ hai	2
2	.....	3
...	.....	...
Last-1	Phần tử cuối cùng	Last
Maxlength-1		MaxLength
Chỉ số	Mảng	Vị trí
	Data	

www.ctu.edu.vn

CÀI ĐẶT TỰ ĐIỂN BẰNG MẢNG

• Khởi tạo rỗng

```
void makenullSet(SET *L) {
    (*L).Last=0;
    L->Last=0;
}
```

• Kiểm tra 1 phần tử có trong tự điển không

```
int isMember(ElementType X, SET L) {
    Position P=1, Found=0;
    while ((P <= L.Last) && (Found == 0))
        if ((L.Data[P-1]) == X) Found = 1;
        else P++;
    return Found;
}
```

www.ctu.edu.vn

CÀI ĐẶT TỰ ĐIỂN BẰNG MẢNG

• Thêm 1 phần tử vào tự điển

```
void insertSet(ElementType X, SET *L) {
    if (fullSet(*L)) L->Last==MaxLength
        printf("Tap hop day");
    else if (isMember(X, *L) == 0) {
        L->Last++ (*L).Last++;
        (*L).Data[(*L).Last-1]=X;
        L->Data[L->Last-1];
    }
    else
        printf("\nPt da ton tai trong t.dien");
}
```

www.ctu.edu.vn

CÀI ĐẶT TỰ ĐIỂN BẰNG MẢNG

• Xóa 1 phần tử khỏi tự điển

```
void deleteSet(ElementType X, SET *L) {
    if (emptySet(*L)) L->Last==0
        printf("Tap hop rong!");
    else {
        Position Q=1; L->Last L->Data
        while ((Q <= (*L).Last) && ((*L).Data[Q-1] != X))
            Q++;
        if ((*L).Data[Q-1] == X) {
            (*L).Data[Q-1] = (*L).Data[(*L).Last-1];
            (*L).Last--;
        } //if
    }
}
```

www.ctu.edu.vn

CÀI ĐẶT TỰ ĐIỂN BẰNG BẢNG BĂM

• Băm (hashing) là một kỹ thuật rất quan trọng và được dùng rộng rãi để cài đặt tự điển.

• Trong tự điển có n phần tử, cài đặt tự điển bằng bảng băm đòi hỏi trung bình chỉ **một hằng thời gian** cho mỗi phép toán thêm và tìm kiếm trong khi cài đặt tự điển bằng **mảng** đòi hỏi tốn **n bước** cho mỗi phép toán trên.

• Các dạng bảng băm:

- Băm đóng
- Băm mở

www.ctu.edu.vn

CÀI ĐẶT TỰ ĐIỂN BẰNG BẢNG BẮM

- Hàm băm** là một ánh xạ từ tập dữ liệu A đến các số nguyên $0..B-1$. Hàm băm được sử dụng để tìm giá trị băm.
- Các phương pháp xác định hàm băm
  - Phương pháp chia

x	$H(x) = x \bmod B$ với $B=10$
34	4
19	9
  - Phương pháp nhân

x	x^2	H(x) gồm 3 số ở giữa
5402	29181604	181 hoặc 816
0367	00134689	134 hoặc 346
  - Phương pháp tách
    - Tách khóa. VD 17046329 có giá trị băm $(329+046+017)\%1000 = 392$
    - Gấp khóa. VD 17046329 có giá trị băm $(923+046+710)\%1000 = 679$

www.ctu.edu.vn

BẮM ĐÓNG

- Bảng băm đóng** lưu giữ các phần tử của tự điển ngay trong mảng.
- Bucket thứ i chứa phần tử có giá trị băm là i .
- Nếu có nhiều phần tử có cùng giá trị băm, **chiến lược băm lại** (rehash strategy) được sử dụng để giải quyết sự đụng độ.

Chỉ số

0
1
2
3
4
5
6
...
B-1 (9)

20
34
26
19

Hàm băm: $H(x) = x \% B$

Ví dụ hàm băm lại tuyến tính
 $H_i(x) = (H(x) + i) \bmod B$

www.ctu.edu.vn

BẮM ĐÓNG

- Khai báo**

```
#define B 100
#define Deleted -1000
//Gia dinh gia tri cho o da bi xoa
#define Empty 1000
//Gia dinh gia tri cho o chua su dung
typedef int ElementType;
typedef ElementType Dictionary[B];
```

www.ctu.edu.vn

BẮM ĐÓNG

- Tạo tự điển rỗng**

```
void makenullDic(Dictionary D)
{
    for (int i=0 ;i<B; i++)
        D[i]=Empty;
}
```

- Hàm băm**

```
int H(ElementType X)
{
    return X%B;
}
```

0	E
1	E
2	E
3	E
4	E
5	E
6	E
...	E
E	E
E	E

E: Empty www.ctu.edu.vn

BẦM ĐÓNG

• Ví dụ: Kiểm tra xem giá trị 29, 39 có trong bảng băm với B=10

Chỉ số	0	20
	1	29
	2	E
	3	E
	4	34
	5	E
	6	26
	7	E
	8	E
B-1 (9)		19

Ví dụ hàm băm lại tuyến tính
 $H_i(x) = (H(x) + i) \bmod B$
 $i=0 \rightarrow H(29) = 9$
 $i=1 \rightarrow H(29) = 0$
 $i=2 \rightarrow H(29) = 1$

$H(x) = x \% B$

www.ctu.edu.vn

BẦM ĐÓNG

• Kiểm tra sự tồn tại của phần tử trong tự điển

```
int isMember(ElementType X, Dictionary D)
{
    int i=0, init=H(X);
    while( (i<B) && (D[(i+init)%B] != Empty)
        && (D[(i+init)%B] != X) )
        i++;
    return (D[(i+init)%B] == X);
}
```

www.ctu.edu.vn

BẦM ĐÓNG

• Ví dụ: Ta cần lưu trữ các số nguyên 34, 20, 26 và 19 vào trong bảng băm có số bucket B = 10 và sử dụng hàm băm $h(x) = x \% 10$

Chỉ số	0	20
	1	E
	2	E
	3	E
	4	34
	5	E
	6	26
	7	E
	8	E
B-1 (9)		19

$H(x) = x \% B$

www.ctu.edu.vn

BẦM ĐÓNG

• Ví dụ: Thêm giá trị 29 vào bảng băm có B=10 và sử dụng hàm băm lại $H_i(x) = (H(x) + i) \bmod B$ để giải quyết trường hợp đụng độ.

Chỉ số	0	20
	1	29
	2	E
	3	E
	4	34
	5	E
	6	26
	...	E
		E
B-1		19

$H(x) = x \% B$

Ví dụ hàm băm lại tuyến tính
 $H_i(x) = (H(x) + i) \bmod B$
 $i=0 \rightarrow H(29) = 9$
 $i=1 \rightarrow H(29) = 0$
 $i=2 \rightarrow H(29) = 1$

www.ctu.edu.vn

BẮM ĐÓNG

• Ví dụ: Thêm vào giá trị 30

0	20
1	29
2	12
3	30
4	34
5	E
6	26
...	E
B-1	19

$i=0 \rightarrow H(30) = 0$
 $i=1 \rightarrow H(30) = 1$
 $i=2 \rightarrow H(30) = 2$
 $i=3 \rightarrow H(30) = 3$

www.ctu.edu.vn

BẮM ĐÓNG

• Thêm phần tử vào tự điển

```
void insertDic(ElementType X, Dictionary D)
{
    int i=0, init;
    if (fullDic(D))
        printf("Bang bam day");
    else if (isMember(X, D) == 0) {
        init = H(X);
        while ((i < B) && (D[(i+init)%B] != Empty) &&
            (D[(i+init)%B] != Deleted))
            i++;
        D[(i+init)%B] = X;
    }
    else
        printf("\nPhan tu da ton tai");
}
```

www.ctu.edu.vn

BẮM ĐÓNG

• Bài tập: Giả sử bảng băm có 7 bucket, hàm băm là $h(x) = x \bmod 7$. Hãy vẽ hình biểu diễn bảng băm khi ta lần lượt đưa vào bảng băm rỗng các khóa 1, 8, 27, 64, 125, 216, 343 trong trường hợp dùng bảng băm đóng với chiến lược giải quyết đụng độ là phép thử tuyến tính?

www.ctu.edu.vn

BẮM ĐÓNG

• Ví dụ: Xóa giá trị 30

0	20
1	29
2	12
3	Deleted
4	34
5	E
6	26
...	E
B-1	19

$i=0 \rightarrow H(30) = 0$
 $i=1 \rightarrow H(30) = 1$
 $i=2 \rightarrow H(30) = 2$
 $i=3 \rightarrow H(30) = 3$

www.ctu.edu.vn

BẮM ĐÓNG

- Xóa phần tử ra khỏi tự điển

```
void deleteDic(ElementType X, Dictionary D)
{
    if (emptyDic(D))
        printf("\nBang bam rong!");
    else
    {
        int i=0, init=H(X);
        while ((i<B) && (D[(i+init)%B] != X) &&
            (D[(i+init)%B] != Empty))
            i++;
        if (D[(i+init)%B] == X)
            D[(i+init)%B] = Deleted;
    }
}
```

www.ctu.edu.vn

BẮM MỞ

- Khai báo

```
#define B ...
typedef ... ElementType;
struct Node
{
    ElementType Data;
    struct Node* Next;
};
typedef struct Node* Position;
typedef Position Dictionary[B];
```

www.ctu.edu.vn

BẮM MỞ

- Tạo tự điển rỗng

```
void makenullDic(Dictionary *D)
{
    for(int i=0; i<B; i++)
        (*D)[i] = NULL;
}
```

0	*
1	*
2	*
...	*
B-1	*

www.ctu.edu.vn

BẮM MỞ

- Kiểm tra sự tồn tại của một phần tử trong tự điển

```
int isMember(ElementType X, Dictionary D)
{
    Position P;
    int Found=0;
    P=D[H(X)]; //Tim o muc H(X)
    //Duyet tren ds thu H(X)
    while((P!=NULL) && (!Found))
        if (P->Data==X) Found=1;
        else P=P->Next;
    return Found;
}
```

www.ctu.edu.vn

BĂM MỞ

- Thêm phần tử vào tự điển

```
void insertDic(ElementType X, Dictionary *D)
{
    int Bucket;
    Position P;
    if (!isMember(X, *D)) {
        Bucket = H(X);
        P = (*D)[Bucket];
        //Cap phat o nho moi cho *D[Bucket]
        (*D)[Bucket] = (struct Node*) malloc(sizeof(struct Node));
        (*D)[Bucket] -> Data = X;
        (*D)[Bucket] -> Next = P;
    }
}
```


www.ctu.edu.vn

BĂM MỞ

- Bài tập: Giả sử bảng băm có 7 bucket, hàm băm là $h(x) = x \bmod 7$. Hãy vẽ hình biểu diễn bảng băm khi ta lần lượt đưa vào bảng băm rỗng các khoá 1, 8, 27, 64, 125, 216, 343 trong trường hợp dùng bảng băm mở?

www.ctu.edu.vn

XÓA PHẦN TỬ RA KHỎI BẢNG BĂM MỞ

```
void deleteDic(ElementType X, Dictionary *D) {
    int Bucket, Done;
    Position P, Q;
    Bucket = H(X);
    if ((*D)[Bucket] != NULL) // danh sách tồn tại
    {
        if ((*D)[Bucket] -> Data == X) // X đầu danh sách
        {
            Q = (*D)[Bucket];
            (*D)[Bucket] = (*D)[Bucket] -> Next;
            free(Q);
        }
        else // Tìm X
        {
            Done = 0;
            P = (*D)[Bucket];
            while ((P -> Next != NULL) && (!Done))
            {
                if (P -> Next -> Data == X) Done = 1;
                else P = P -> Next;
            }
            if (Done) // Nếu tìm thấy
            {
                Q = P -> Next; // Xóa P -> Next
                P -> Next = Q -> Next;
                free(Q);
            }
        }
    }
}
```

www.ctu.edu.vn

www.ctu.edu.vn